

Arbeidsmarktprognoses Foodvalley 2023-2028

Citation for published version (APA):

Cobben, L., Cörvers, F., Dijkman, S., Hendrikse, A., & Smeets, C. (2024). *Arbeidsmarktprognoses Foodvalley 2023-2028*. ROA. ROA Fact Sheets No. 012B <https://doi.org/10.26481/umarof.2024012B>

Document status and date:

Published: 01/10/2024

DOI:

[10.26481/umarof.2024012B](https://doi.org/10.26481/umarof.2024012B)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Arbeidsmarktprognoses Foodvalley 2023-2028

Luc Cobben
Frank Cörvers
Sander Dijksman
Arnold Hendrikse
Chayenne Smeets

ROA Factsheet

ROA-F-2024/12B

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre For Education and the Labour Market | ROA

Aandachtspunten voor Foodvalley

- De vele werkzame bachelorgediplomeerden die in Foodvalley kiezen voor lange vervolgopleidingen, dienen bij voorkeur te kiezen voor de masteropleidingen zorg & onderwijs en economie & maatschappij om de grote knelpunten voor werkgevers in deze richtingen te verlichten.
- Om de diversiteit op de werkvloer onder masteropleiden te bevorderen, is er vooral extra aandacht nodig voor vervolgopleidingen van werkzame vrouwen met een bachelordiploma.
- Gezien de verwachte grote knelpunten voor werkgevers in de personeelswerving op het niveau van vmbo gemengd/theoretisch is het van belang dat (werkzame) jongeren ten minste een diploma op dit niveau weten te halen.
- Om de knelpunten in Foodvalley te verlichten voor vooral mbo4 landbouw & natuur is het belangrijk dat er voldoende doorstroom is vanuit de lagere opleidingen waar de werkloosheid doorgaans hoger is en de verwachte arbeidsmarktperspectieven meestal slechter zijn.
- Initiatieven gericht op leven lang ontwikkelen onder de laagste opleidingsniveaus van de werkzame beroepsbevolking zijn in algemene zin van belang ter verlichting van de knelpunten voor werkgevers op middelbaar niveau en het vergroten van de diversiteit (qua geslacht en migratieachtergrond) op de werkvloer op dit niveau.

Inleiding

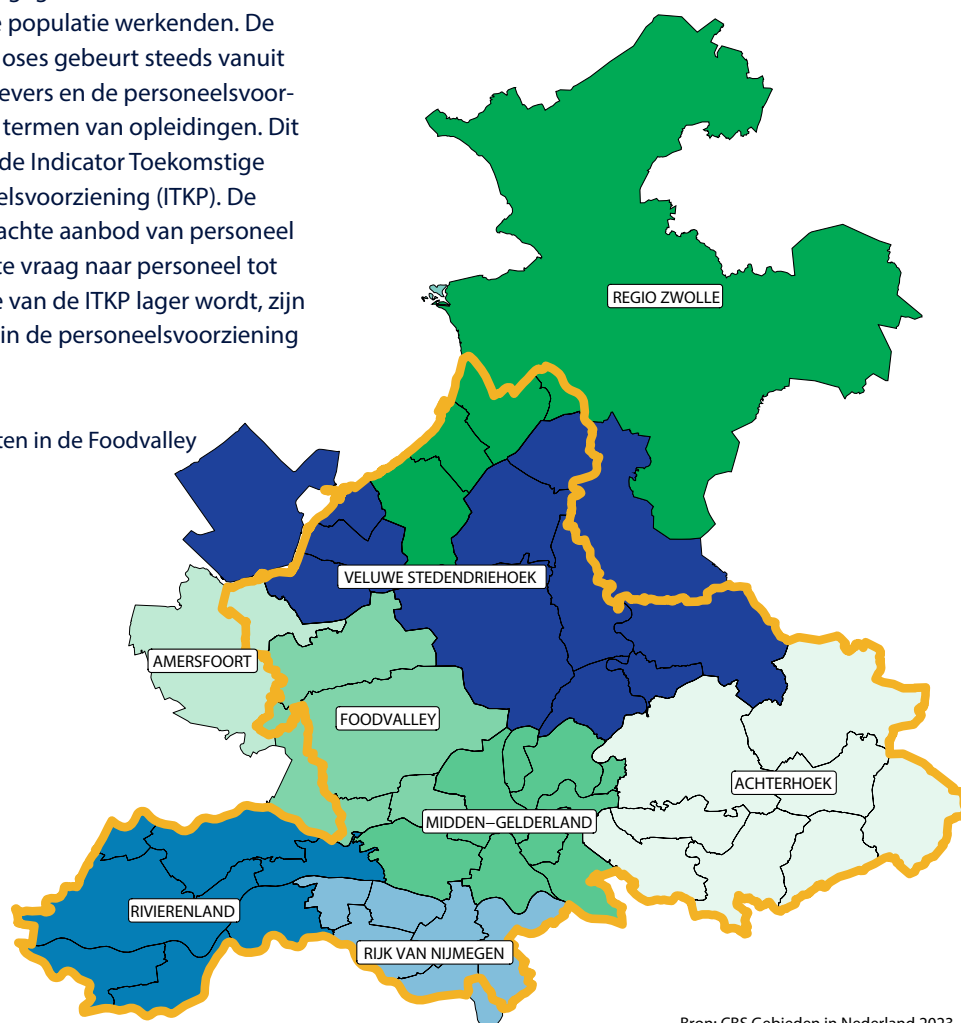
Als onderdeel van het Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA) stelt het ROA tweejaarlijkse regionale arbeidsmarktprognoses op die tegemoetkomen aan de toenemende belangstelling voor regionale arbeidsmarkt-informatie. Binnen dit kader past ook deze factsheet met arbeidsmarktprognoses voor Foodvalley. Deze en de overige vijf factsheets zijn samen met de factsheet voor heel Gelderland in opdracht van de provincie Gelderland samengesteld. Deze prognoses bestrijken de periode 2023-2028. Waar mogelijk worden de prognoses vergeleken met deze voor Gelderland als geheel en Nederland, en wordt er een relatie gelegd met zowel de sector- als opleidingsspecialisatie van de werkgelegenheid in de verschillende regio's. Ook wordt de huidige arbeidsmarkt weergegeven door het tonen van variabelen over de actuele populatie werkenden. De interpretatie van de prognoses gebeurt steeds vanuit het perspectief van werkgevers en de personeelsvoorziening van werkgevers in termen van opleidingen. Dit wordt weergegeven door de Indicator Toekomstige Knelpunten in de Personeelsvoorziening (ITKP). De ITKP is gelijk aan het verwachte aanbod van personeel gedeeld door de verwachte vraag naar personeel tot 2028. Naarmate de waarde van de ITKP lager wordt, zijn de verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening groter.

TABEL 1. Gelderse gemeenten in de Foodvalley

1. Barneveld
2. Ede
3. Renkum
4. Renswoude (Utrecht)
5. Rhenen (Utrecht)
6. Scherpenzeel
7. Veenendaal (Utrecht)
8. Wageningen

Figuur 1 bevat een kaart die aangeeft hoe Gelderland is samengesteld uit de verschillende arbeidsmarktregio's, en Tabel 1 geeft een overzicht van de verschillende gemeenten die in Foodvalley gelegen zijn. Vervolgens worden de definities van de belangrijkste variabelen in deze factsheet weergegeven. De gebruikte cijfers in deze factsheet zijn gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het CBS. Als er over twee jaar minder dan 80 ongewogen respondenten voor een opleiding in de EBB zijn, worden deze opleidingen niet meegenomen in de rapportage omdat de informatie dan niet voldoende betrouwbaar wordt geacht.

FIGUUR 1. Arbeidsmarktregio's binnen Gelderland

Bron: CBS Gebieden in Nederland 2023

Arbeidsmarktprognoses Foodvalley 2023-2028

Leeswijzer

Na deze inleiding bevat de factsheet de volgende onderdelen:

- Belangrijkste bevindingen. De aandachtspunten aan het begin van deze factsheet zijn hierop gebaseerd.
- Prognoses en actuele arbeidsmarktgegevens naar opleidingsniveau. Er wordt op hoofdlijnen een overzicht gegeven, met daarbij paragrafen over diversiteit op de arbeidsmarkt en leven lang ontwikkelen.
- Sectorspecialisatie. Dit bevat een overzicht van de sectoren waarin de arbeidsmarktregio qua werkgelegenheid relatief sterk of minder sterk in is gespecialiseerd ten opzichte van Nederland.
- Arbeidsmarktknelpunten naar opleidingssector. Hier wordt een onderscheid gemaakt naar de verwachte knelpunten voor werkgevers als het gaat om opleidingssectoren in het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs.
- Relatie arbeidsmarktknelpunten en specialisatie naar opleiding. De knelpunten voor werkgevers worden gerelateerd aan de werkgelegenheidsspecialisatie
- Bijlage. Deze bevat tabellen die een vergelijking met Nederland en Gelderland mogelijk maken. Meer cijfers zijn te vinden in aparte Excel-files.

Definitie begrippen

Prognosevariabelen

- **Uitbreidingsvraag:** Vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door groei van de werkgelegenheid. Als er sprake is van een werkgelegenheidsdaling, is de uitbreidingsvraag negatief.
- **Vervangingsvraag:** Vervangingsvraag is de vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door bijvoorbeeld pensionering, (tijdelijke) uittreding vanwege zorgtaken, arbeidsongeschiktheid, beroepsmobiliteit of doorstroom naar een andere opleiding.
- **Substitutievraag:** Deze vraagcomponent maakt onderdeel uit van de Indicator Toekomstig Arbeidsmarktperspectief (ITA, gepresenteerd in eerdere versies van deze publicatie), maar wordt niet apart gepresenteerd zoals de uitbreidings- en vervangingsvraag. De substitutievraag is meestal klein en verwijst naar de additionele vraag die kan ontstaan op de arbeidsmarktsegmenten van aanvullende opleidingen.
- **Arbeidsmarktuistroom:** De som van de vervangingsvraag en de absolute waarde van de negatieve uitbreidingsvraag. De arbeidsmarktuistroom is minstens even groot als de vervangingsvraag omdat de uitstroom ook de uittrekkers bevat die vanwege de werkgelegenheidskrimp (i.e. de negatieve uitbreidingsvraag) ten gevolge van bijvoorbeeld gedwongen ontslagen, niet worden vervangen.
- **Arbeidsmarktinstroom:** De arbeidsmarktinstroom is het verwachte aanbod van nieuwe arbeidskrachten op de arbeidsmarkt. Deze is gebaseerd op de verwachte uitstroom uit het initiële dag-, deeltijd-, niet-reguliere voltijdonderwijs en de beroepsgerichte volwasseneneducatie. Daarnaast wordt er rekening gehouden met het aanbod van jongeren voor bijbanen. Door dit extra aanbod ontstaan in de nieuwe ten opzichte van de vorige prognoses vooral aan de onderkant van de arbeidsmarkt (basisonderwijs en vmbo basis/kader) veel minder knelpunten in de personeelsvoorziening. Ook is de instroom gecorrigeerd voor pendel- en verhuisgedrag van afgestudeerden. Hiermee is de getoonde instroom afwijkend van die uit eerdere rapportages.
- **Baanopeningen:** Baanopeningen zijn de totale vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, zoals deze is bepaald door de werkgelegenheids groei (positieve uitbreidingsvraag) en de vervangingsvraag.

- **ITA:** Indicator Toekomstige Arbeidsmarktsituatie (ITA) voor schoolverlaters in 2028. Het betreft de som van de verwachte uitbreidings-, vervangings- en substitutievraag gedeeld door de verwachte arbeidsmarktinstroom van schoolverlaters en de kortdurig werklozen. Tevens wordt er rekening gehouden met de mobiliteit van werkenden uit andere regio's als de kansen op de arbeidsmarkt tussen regio's verschillen (pendel- en verhuiscorrectie). Naarmate de waarde van ITA hoger ligt, is er sprake van een slechter arbeidsmarktperspectief. Een waarde tussen 1,01 en 1,05 duidt op een evenwichtssituatie. In deze factsheet wordt het arbeidsmarktperspectief niet besproken vanuit het oogpunt van schoolverlaters maar van werkgevers.
- **ITKP:** Indicator Toekomstige Knelpunten in de Personeelsvoorziening (ITKP) voor werkgevers in 2028. Naarmate de waarde van de indicator lager wordt, zijn de verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening groter. De ITKP wordt op dezelfde manier berekend als de ITA. Het enige verschil met de ITA is dat bij de ITKP rekening wordt gehouden met de uitstroom van werkenden als gevolg van een krimpende werkgelegenheid (door bijvoorbeeld gedwongen ontslagen). Deze uitstroom van werknemers kan ingezet worden om de knelpunten in de personeelsvoorziening bij werkgevers elders op de arbeidsmarkt te verlichten. Zeker wanneer bedrijven geconfronteerd worden met een krappe arbeidsmarkt voor een bepaald opleidingstype, zullen zij van deze mogelijkheid gebruik maken.
- **Typering ITKP:** Een kwalitatieve beschrijving van de ITKP. $ITKP \leq 0,85$ wordt als "zeer grote" knelpunten in de personeelswerving getypeerd, $ITKP > 0,85$ en $\leq 1,00$ als "groot", $ITKP > 1,00$ en $\leq 1,05$ als "enige", $ITKP > 1,05$ en $\leq 1,15$ als "vrijwel geen" en $ITKP > 1,15$ als "geen" knelpunten.
- **Loopbaanperspectief:** Bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 40-49 jaar gedeeld door het bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 20-29 jaar.
- **Trainingsintensiteit <6mnd (%):** Percentage van de werkenden die op het enquêtemoment een opleiding volgen met een duur van minder dan 6 maanden.
- **Trainingsintensiteit >6mnd (%):** Percentage van de werkenden die op het enquêtemoment een opleiding volgen met een duur van 6 maanden of langer.
- **Bruto uurloon:** Gemiddeld bruto uurloon van werknemers in euro's.
- **Werkenden:** Minimaal 1 uur werkzaam en in de leeftijd 15-74 jaar.
- **Bruto arbeidsparticipatie:** het aandeel van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking in de potentiële beroepsbevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking van 15 t/m 74 jaar).
- **Werkzaamheid:** Het percentage werkzaam is de werkzame beroepsbevolking als percentage van de beroepsbevolking.
- **Werkloosheid:** Het percentage werkloos is de werkloze beroepsbevolking als percentage van de beroepsbevolking.
- **Vast werk:** Personen met een vast dienstverband. Percentage op basis van werknemers in de werkzame beroepsbevolking.
- **Voltijds:** Voltijdarbeid betreft personen die minstens 35 uur per week werkzaam zijn. Percentage op basis van de werkzame beroepsbevolking.
- **Leeftijd:** Gemiddelde leeftijd.
- **Uren:** Gemiddeld aantal uren per week.
- **Student/scholier:** Percentage van de werkenden met maatschappelijke positie student/scholier.
- **Sectorspecialisatie:** De verhouding tussen het aandeel van het aantal werkenden in een sector in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die sector in Nederland. Een sectorspecialisatiecoëfficiënt groter dan 1,00 impliceert dat het aandeel werkenden in de desbetreffende sector in de regio groter is dan in Nederland als geheel.
- **Opleidingspecialisatie:** De ratio van het aandeel werkzame personen met een bepaalde opleidingscategorie die wonen in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die opleidingscategorie in het Nederlandse totaal. Indien de specialisatiecoëfficiënt voor een opleidingscategorie groter is dan 1,00, betekent dit dat de regio in verhouding tot Nederland een groter aandeel van mensen met deze opleiding kent.

Actuele variabelen

- **(Kind van) niet-Europese migrant:** Zelf niet in Nederland geboren, of zelf in Nederland geboren en niet beide ouders in Nederland geboren. Geboorteland is dan niet-Europees.

Arbeidsmarktprognoses Foodvalley 2023-2028

Belangrijkste bevindingen

- Foodvalley is gespecialiseerd in de voedings- en genotmiddelenindustrie. Er zijn ten opzichte van Nederland relatief meer werkenden in de sectoren informatica en communicatie, specialistische zakelijke dienstverlening en onderwijs, en minder in landbouw, bosbouw en visserij, chemische industrie, vervoer en opslag en cultuur, sport en recreatie.
- Qua diversiteit van de beroepsbevolking verschilt Foodvalley niet erg van Gelderland. Het percentage werkenden met een niet-Europese migratieachtergrond wijkt in Foodvalley niet veel af van Gelderland, maar is wel beduidend lager dan in Nederland.
- Verreweg het grootste aandeel personen met een niet-Europese migratieachtergrond is te vinden onder de werkenden die alleen basisonderwijs hebben doorlopen. Op de laagste opleidingsniveaus is het percentage werkenden dat vrouw is of een niet-Europese migratieachtergrond heeft over het algemeen het laagst.
- Het aandeel werkzame vrouwen met een masterdiploma is aanzienlijk lager dan het gemiddelde in Gelderland en Nederland.
- Relatief veel werkzame bachelorgediplomeerden volgen een lange opleiding. Bovendien volgen relatief veel werkenden in Foodvalley een training/cursus van maximaal 6 maanden. Deze kortere cursussen worden vaak gevolgd door werkenden met een mbo4- of masterdiploma.
- De verwachte werkgelegenheidsgroei is in Foodvalley het hoogst van alle Gelderse arbeidsmarktregio's.
- In Foodvalley worden vrijwel geen knelpunten in de personeelsvoorziening verwacht. Vergeleken met Gelderland en Nederland, waar er relatief iets meer arbeidsvraag is ten opzichte van arbeidsaanbod, is het voor werkgevers in Foodvalley gemakkelijker om geschikt personeel te vinden.
- Gedifferentieerd naar opleidingsniveau blijkt dat vmbo gemengd/theoretisch, havo/vwo-onderbouw het enige niveau is met grote verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening. Het betreft hier geen startkwalificatie en veel van de relatief jonge werkenden hebben een bijbaan terwijl ze een vervolgopleiding als scholier volgen.
- Verder is er in Foodvalley alleen op havo/vwo-, mbo2-, mbo4- en masterniveau sprake van enige knelpunten in de personeelsvoorziening voor werkgevers in de periode tot 2028.
- De opleidingssectoren waarvoor wel nog grote knelpunten verwacht worden (mbo4 landbouw & natuur, master zorg & onderwijs en master economie & maatschappij) zijn niet de sectoren waarin de regio gespecialiseerd is; de impact van deze potentiële knelpunten op de regionale economie valt daardoor mee.
- Foodvalley kent relatief gezien bijzonder veel werkenden met een master in de opleidingssector landbouw & natuur. Mede als gevolg van de grote arbeidsmarktinstroom van afgestudeerden in de groene richtingen van de Wageningen University & Research, zal het voor werkgevers naar verwachting de komende jaren niet moeilijk zijn om werknemers met deze opleidingsachtergrond te werven.

Prognoses en actuele arbeidsmarktcijfers naar opleidingsniveau

In tegenstelling tot Nederland en Gelderland, waar enige knelpunten worden voorzien, worden er voor Foodvalley gemiddeld genomen vrijwel geen knelpunten in de personeelsvoorziening verwacht in de komende periode tot 2028. Zowel de totale arbeidsvraag als de arbeidsmarktinstroom zijn in Foodvalley wat groter dan in Nederland en Gelderland (voor de vergelijking met Gelderland en Nederland, zie Tabel A1 in de Bijlage). In Foodvalley is de arbeidsmarktinstroom met 4,2% per jaar (als percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2021-2022) en is de uitbreidingsvraag met jaarlijks 0,5% het hoogst van de Gelderse arbeidsmarktregio's. Met jaarlijks 3,3% van de werkzame beroepsbevolking is de vervangingsvraag ongeveer gelijk aan de Gelderse en Nederlandse gemiddeldes. Gemiddeld over de hele arbeidsmarkt bezien resulteren er voor Foodvalley kleinere knelpunten in de personeelsvoorziening dan voor Gelderland en Nederland.

Tabel 2a geeft de prognoses weer naar opleidingsniveau (voor de vergelijking met Gelderland en Nederland, zie Tabel A2 en A3 in de Bijlage). De vervangingsvraag is iets lager in Foodvalley dan in Gelderland (zie tabel A2 in de Bijlage) op vrijwel alle opleidingsniveaus. Voor mbo3-gediplomeerden is de arbeidsmarktinstroom beduidend hoger in Foodvalley dan voor Gelderland (6,5% voor Foodvalley en 4,5% voor Gelderland). Ook voor bachelorafgestudeerden verwachten we een hogere instroom dan gemiddeld in Gelderland (4,1% tegenover 3,8% van de werkzame beroepsbevolking in 2021-2022). Ondanks de aanwezigheid van een universiteit in deze regio, is de verwachte arbeidsmarktinstroom voor mastergediplomeerden (3,0%) hetzelfde als voor Gelderland en Nederland, en lager dan voor mbo- of bachelorgediplomeerden.

Gedifferentieerd naar opleidingsniveau blijkt dat vmbo gemengd/theoretisch, havo/vwo-onderbouw het enige

niveau is met grote verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening. Het betreft hier geen startkwalificatie en veel van de relatief jonge werkenden hebben een bijbaan terwijl ze een vervolgopleiding als scholier volgen. Vergeleken met Gelderland zullen werkgevers iets meer knelpunten kunnen verwachten bij het werven van mbo2-gediplomeerden; voor Foodvalley worden enige knelpunten verwacht. Op de twee laagste opleidingsniveaus en voor mbo3 worden er in Foodvalley geen knelpunten verwacht. Het betreft hier telkens knelpunten die gemiddeld zijn per opleidingsniveau. Op mbo-, bachelor- en masterniveau kunnen deze per opleidingssector verschillen zoals verderop zal blijken.

Diversiteit

Tabel 2b laat zien dat de diversiteit binnen de regio Foodvalley niet erg verschilt ten opzichte van Gelderland als geheel. In beide gevallen is ongeveer 47% van de beroepsbevolking vrouw. Opvallend is wel dat het aandeel werkzame vrouwen met een masterdiploma ongeveer 5 procentpunten lager ligt dan het gemiddelde in Gelderland en Nederland (zie Tabel A.3 in Bijlage). Ook het percentage werkenden met een niet-Europese migratieachtergrond verschilt niet veel tussen Foodvalley en Gelderland. In Foodvalley heeft bijna 12% van de werkenden een niet-Europese migratieachtergrond, voor Gelderland is dit bijna 13%. Echter verschilt dit wel met de rest van Nederland, waar het percentage veel hoger ligt (18%). Verreweg het grootste aandeel personen met een niet-Europese migratieachtergrond is te vinden onder de werkenden die alleen basisonderwijs hebben doorlopen. Hier is ook de werkloosheid het grootst en de arbeidsparticipatie het laagst. Op de laagste opleidingsniveaus zijn de percentages werkenden dat vrouw is of een niet-Europese migratieachtergrond heeft over het algemeen het laagst.

Leven lang ontwikkelen

In Foodvalley is het aandeel werkenden dat deelneemt aan een korte training gelijk aan het Gelders gemiddelde (8,8%) en daarmee iets lager dan het landelijk gemiddelde van 9,2%. Het aandeel werkenden dat een langere cursus volgt is met 22,9% groter iets dan het landelijke (21,2%) en Gelderse (21,5%) percentage. Met name de werkenden in bijbanen (veel scholieren en studenten, deels zonder startkwalificatie) zijn nog vaak bezig met een langere training, maar ook voor bachelorediplomeerden is dit aandeel hoog. De kortere cursussen worden relatief vaak gevolgd door werkenden met een mbo4- of masterdiploma.

TABEL 2A. Arbeidsmarktprognoses* (2023-2028) Foodvalley naar opleidingsniveau

	Basis-onderwijs	Vmbo b/k, mbo1	Vmbo g/t, havo/ vwo-onderbouw	Havo, vwo	Mbo 2	Mbo 3	Mbo 4	Hbo-/wo- bachelor	Hbo-/wo-master, doctor	Totaal
Uitbreidingsvraag (%)	0,4	0,3	0,4	0,4	0,6	0,7	0,5	0,4	0,5	0,5
Vervangingsvraag (%)	10,2	2,8	5,3	1,8	3,2	2,5	2,9	2,6	2,6	3,3
Arbeidsmarktinstroom (%)	14,6	6,7	1,2	0,8	4,0	6,5	3,7	4,1	3,0	4,2
ITKP (Foodvalley)	1,26	1,18	0,86	1,02	1,04	1,23	1,04	1,08	1,03	1,06
Typering ITKP (Foodvalley)	geen	geen	groot	enige	enige	geen	enige	vrijwel geen	enige	vrijwel geen
ITKP (GLD)	1,18	1,18	0,83	0,99	1,06	1,10	1,04	1,07	1,02	1,05
Typering ITKP (GLD)	geen	geen	zeer groot	groot	vrijwel geen	vrijwel geen	enige	vrijwel geen	enige	enige
Loopbaanperspectief (NL)	1,35	1,36	1,46	1,75	1,38	1,33	1,44	1,59	1,69	1,58

TABEL 2B. Actuele arbeidsmarkt cijfers (2021-2022) Foodvalley naar opleidingsniveau

	Basis-onderwijs	Vmbo b/k, mbo1	Vmbo g/t, havo/ vwo-onderbouw	Havo, vwo	Mbo 2	Mbo 3	Mbo 4	Hbo-/wo- bachelor	Hbo-/wo-master, doctor	Totaal
Bruto uurloon (NL)	15,9	18,7	15,9	20,0	21,5	21,2	23,5	29,0	36,0	25,0
Werkenden	7700	16200	17100	19900	9900	12400	33200	45700	32700	194900
Bruto arbeidsparticipatie (%)	54,6	66,5	68,3	71,3	72,5	72,1	88,7	80	87,3	76,4
Werkzaamheid (%)	88,5	98,4	95,5	90,7	97,7	97,6	98,3	97,2	96,7	96,2
Werkloosheid (%)	11,5	1,6	4,5	9,3	2,3	2,4	1,7	2,8	3,3	3,8
Vast werk (%)	55,9	77,8	59,7	46,8	90,3	84,6	89,1	84,0	92,2	79,0
Voltijds (%)	41,4	52,7	36,5	31,4	63,0	49,9	50,5	49,6	58,7	48,9
Uren	26,4	31,2	24,8	24,5	35,5	32,7	33,0	31,5	34,4	31,0
Leeftijd	35,6	45,4	36,9	30,4	46,4	39,3	41,0	40,1	42,5	39,9
Student/scholier (%)	33,8	6,9	36,0	48,4			3,9	7,3	1,5	12,9
Vrouw (%)	41,1	34,8	44,8	52,0	38,7	50,9	45,4	52,0	45,4	46,6
(kind van) niet-Europese migrant	28,0	11,7	14,7	9,3	9,3	11,3	8,8	11,5	11,8	11,7
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	6,9	3,7	6,1	4,8	9,5	7,7	10,4	9,3	13,7	8,8
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	31,0	13,8	40,1	57,6	7,5	10,6	14,8	21,4	14,7	22,9

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2021-2022.

Bron: POA 2023

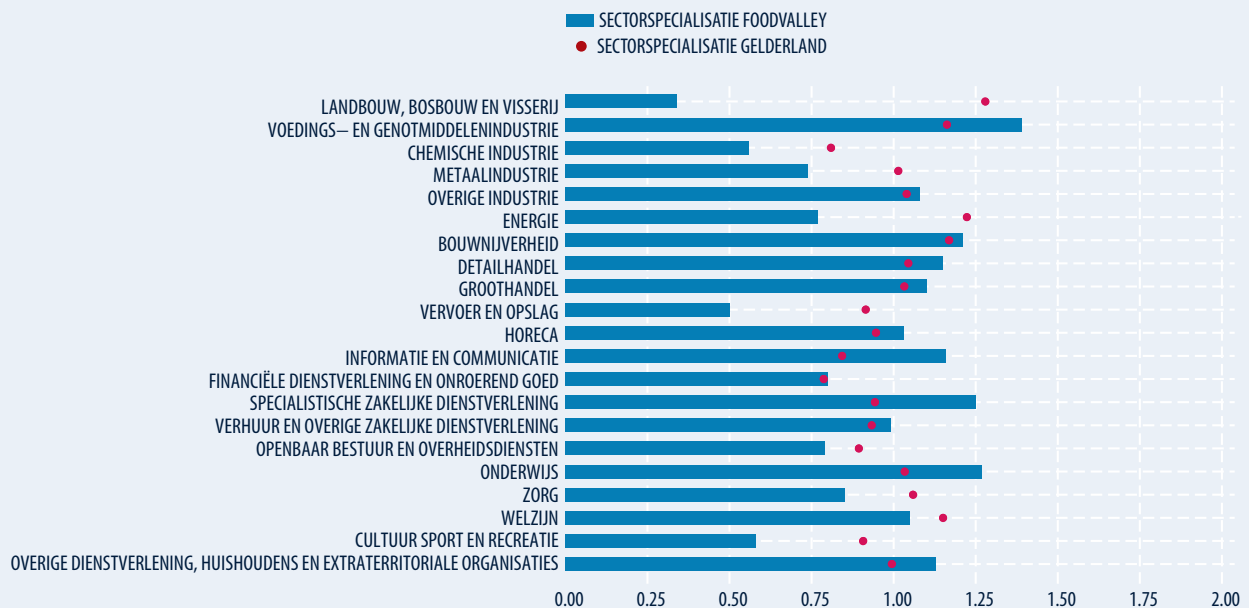
Arbeidsmarktprognoses Foodvalley 2023-2028

Sectorspecialisatie

De sectorspecialisatie is gelijk aan de ratio van het aandeel werkenden in een bepaalde economische sector in de arbeidsmarktregio ten opzichte van het aandeel van die sector in het totaal van Nederland. Indien de specialisatie voor een economische sector groter is dan 1,00, betekent dit dat de regio in verhouding tot Nederland een groter aandeel van werkenden in deze sector kent. Economische groei of krimp van een sector zal een grotere invloed op de regionale arbeidsmarkt hebben wanneer de regio gespecialiseerd is in de betreffende sector.

Figuur 2 vergelijkt de sectorspecialisatie van Foodvalley met Gelderland en Nederland. Zoals de naam van deze regio aangeeft, is deze regio gespecialiseerd in de voedings- en genotmiddelenindustrie. Verder zijn er binnen deze regio ten opzichte van Nederland relatief meer werkenden in de sectoren informatica en communicatie, specialistische zakelijke dienstverlening en onderwijs. De sectoren landbouw, bosbouw en visserij, chemische industrie, vervoer en opslag en cultuur, sport en recreatie zijn daarentegen relatief klein.

FIGUUR 2. Actuele sectorspecialisatie Foodvalley ten opzichte van Gelderland en Nederland (2021-2022) (Nederland = 1,00)

Bron: POA 2023

Arbeidsmarktknelpunten naar opleidingssector

De prognoses naar opleidingsniveau uit de eerste paragraaf kunnen verder uitgesplitst worden naar opleidingssector. Figuur 3 toont de verwachte arbeidsvraag en aanbod voor de komende periode tot 2028 naar opleidingssector in het middelbaar beroepsonderwijs voor de regio Foodvalley. Figuur 4 doet hetzelfde voor het hoger onderwijs. De kleuren bakenen de gebieden af die corresponderen met de vijf eerder besproken ITKP-typeringen voor de verwachte knelpunten voor werkgevers, gaande van zeer grote knelpunten in de personeelsvoorziening (rood en $ITKP \leq 0,85$) tot geen knelpunten (donkerblauw en $ITKP > 1,15$). Deze kunnen geïnterpreteerd worden als een kwalitatieve aanduiding van de verwachte moeilijkheden die werkgevers zullen ervaren bij het werven van personeel: met bijvoorbeeld veel vraag en weinig aanbod zal dit niet gemakkelijk zijn. Voor de punten op de middelste diagonale lijn zijn verwachte vraag en aanbod aan elkaar gelijk, wat correspondeert met een ITKP gelijk aan 1,00. Rond deze lijn zijn er enige knelpunten, wat betekent dat vraag en aanbod ongeveer in evenwicht zijn. Hierbij moet worden opgemerkt dat voor de onderliggende opleidingen vraag en aanbod verschillend kunnen zijn van de gemiddeldes per opleidingssector. Zo valt de opleidingssector mbo3 economie en maatschappij bijvoorbeeld uiteen in de subsectoren (1) economie en administratie en (2) handel, ondernemerschap, transport en logistiek. In tegenstelling tot het landelijke en provinciale niveau wordt deze uitsplitsing vanwege databeperkingen op het regionale niveau niet weergegeven.

Middelbaar beroepsonderwijs

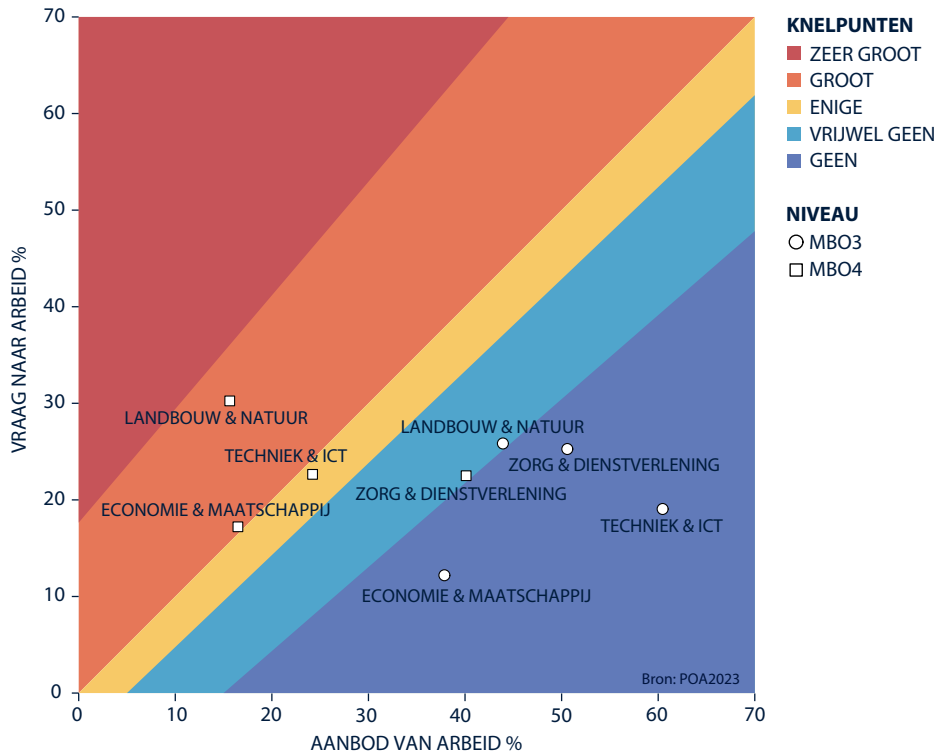
In Figuur 3 is te zien dat er voor de opleidingssectoren op mbo3-niveau geen of vrijwel geen knelpunten in de personeelswerving worden verwacht. Op mbo4-niveau heeft de sector techniek & ict naar verwachting enige knelpunten, terwijl de knelpunten voor landbouw & natuur en economie & maatschappij naar verwachting groot zullen zijn. Vooral bij landbouw & natuur is de vraag groot, vergeleken met zowel de arbeidsvraag bij andere sectoren als het arbeidsaanbod in deze sector. Op mbo2-niveau zijn de aantallen voor de opleidingssectoren te klein om de prognoses voor Foodvalley te presenteren.

Hoger onderwijs

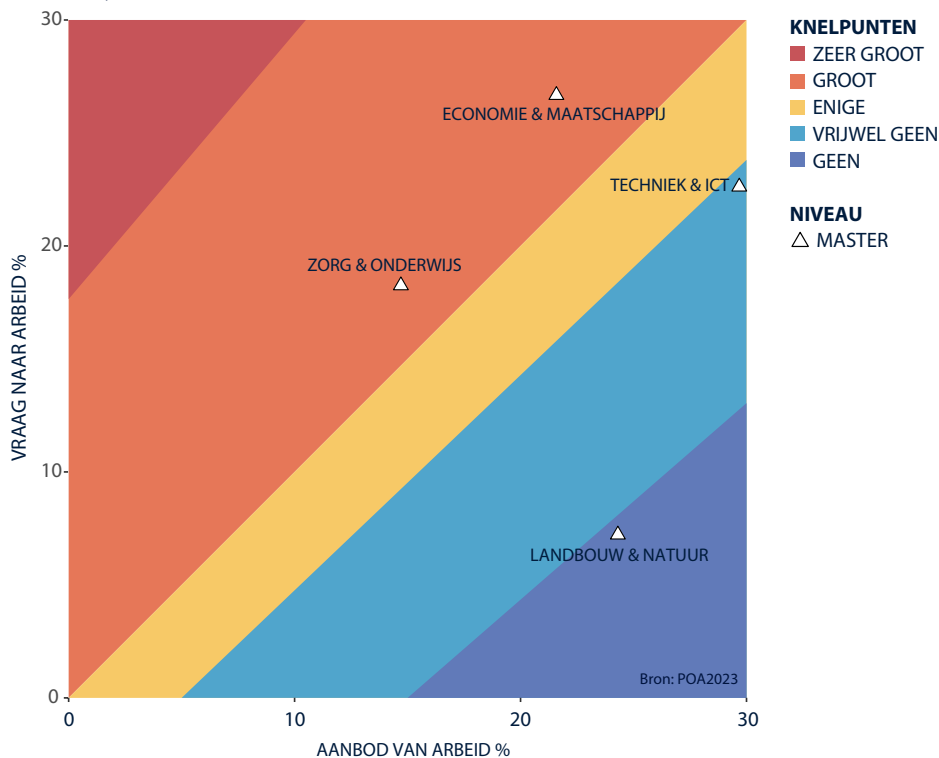
Figuur 4 laat zien dat er grote verschillen zijn tussen de opleidingssectoren op masterniveau (op bachelorniveau zijn de aantallen te klein om prognoses weer te kunnen geven). In de sectoren landbouw & natuur en techniek & ict zijn er, mede dankzij de hoge instroom van afgestudeerden, (vrijwel) geen verwachte knelpunten. Voor de werving van afgestudeerden van zorg & onderwijs en economie & maatschappij worden daarentegen grote knelpunten verwacht. Bij economie & maatschappij is de verwachte vraag erg hoog, terwijl bij zorg & onderwijs een relatief kleine arbeidsmarktinstroom wordt verwacht.

Arbeidsmarktprognoses Foodvalley 2023-2028

FIGUUR 3. Vraag en aanbod voor opleidingssectoren middelbaar beroepsonderwijs (totaal 6 jaar als % van de werkgelegenheid, Foodvalley (2023-2028)

FIGUUR 4. Vraag en aanbod voor opleidingssectoren hoger onderwijs (totaal 6 jaar als % van de werkgelegenheid, Foodvalley (2023-2028)

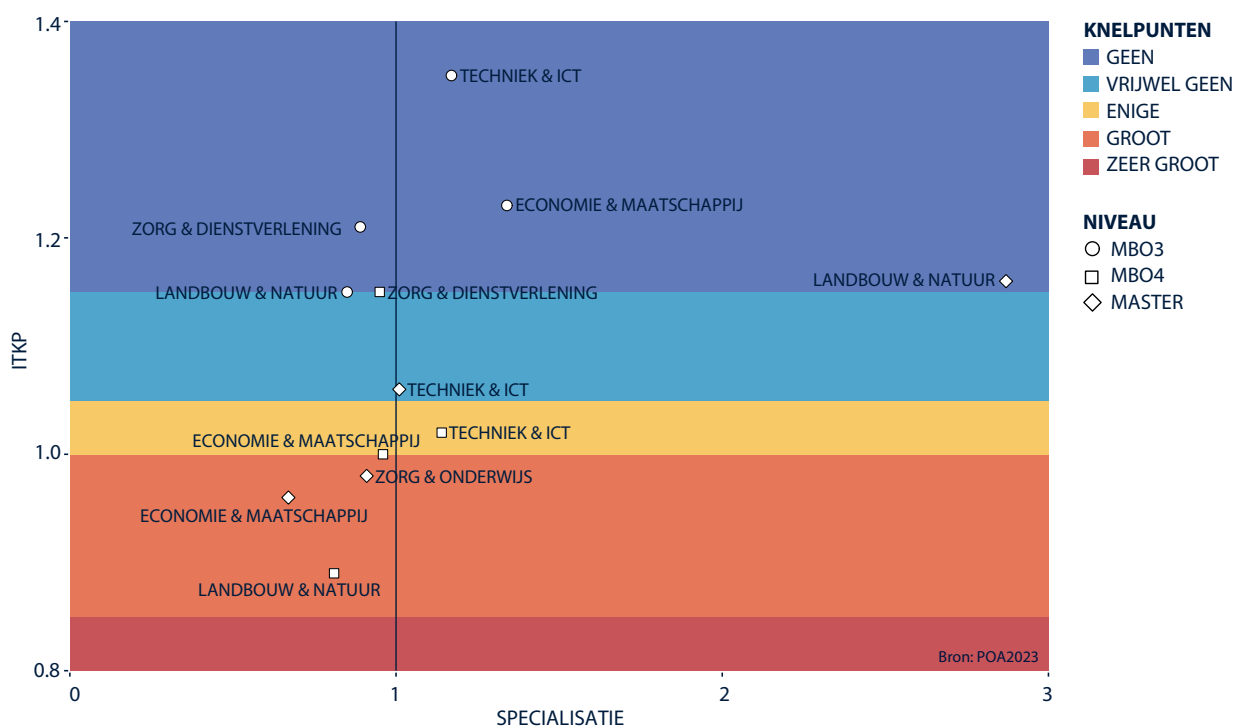

Relatie arbeidsmarktknelpunten en specialisatie naar opleiding

Figuur 5 toont de relatie tussen de verwachte arbeidsmarktknelpunten (ITKP) voor de verschillende opleidingssectoren over de periode 2021-2026 en de omvang van de werkgelegenheid in Foodvalley als gevolg van specialisatie in economische activiteiten en bijbehorende banen. De specialisatie van de werkgelegenheid is gelijk aan de ratio van het aandeel werkenden van een bepaalde opleidingssector die in Foodvalley wonen ten opzichte van het aandeel van die opleidingssector in Nederland. Indien de specialisatie voor een opleidingssector groter is dan 1,00, betekent dit dat Foodvalley in verhouding tot Nederland een groter aandeel van werkenden met deze opleidingsachtergrond kent. De arbeidsmarkttekorten in de regio zijn urgenter of problematischer als de specialisatiegraad van de werkgelegenheid voor de betreffende opleidingscategoriën sterker is.

Opleidingssectoren die zich rechtsonder in de grafiek bevinden behelzen het grootste risico, aangezien hier grote knelpunten verwacht worden in combinatie met een sector waarin Foodvalley gespecialiseerd is. Er zijn in Foodvalley geen opleidingssectoren waarvoor dit geldt. In de figuur is te zien dat de grote knelpunten alleen voorkomen voor sectoren waarin Foodvalley niet gespecialiseerd is, namelijk mbo4 landbouw & natuur, master zorg & onderwijs en master economie & maatschappij. Werkgevers die op zoek zijn naar mbo3-gediplomeerden zullen naar verwachting geen grote moeite hoeven te doen om geschikt personeel te vinden. Foodvalley kent relatief gezien bijzonder veel werkenden met een master in de opleidingssector landbouw & natuur. Mede als gevolg van de grote arbeidsmarktinstroom van afgestudeerden in de groene richtingen van de Wageningen University & Research, zal het voor werkgevers naar verwachting de komende jaren niet lastig zijn om werknemers met deze opleidingsachtergrond te werven.

FIGUUR 5. Arbeidsmarktknelpunten tot 2028 (ITKP) versus specialisatie naar opleidingssector, Foodvalley.

Arbeidsmarktprognoses Foodvalley 2023-2028

Bijlage

TABEL A1. Arbeidsmarktprognoses* (2023-2028) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2021-2022) voor Foodvalley, Gelderland en Nederland

	Foodvalley	Gelderland	Nederland
Uitbreidingsvraag (%)	0,5	0,2	0,3
Vervangingsvraag (%)	3,3	3,4	3,3
Arbeidsmarktinstroom (%)	4,2	4,0	3,9
ITKP	1,06	1,05	1,05
Typering ITKP	vrijwel geen	enige	enige
Werkenden	194900	1158200	9642500
Bruto arbeidsparticipatie (%)	76,4	75,7	75,3
Werkzaamheid (%)	96,2	96,6	96,0
Werkloosheid (%)	3,8	3,4	4,0
Vast werk (%)	79,0	79,2	80,0
Voltijds (%)	48,9	48,7	52,0
Leeftijd	39,9	40,9	40,8
Student/scholier (%)	12,9	11,9	12,0
Vrouw (%)	46,6	47,3	47,0
(kind van) niet-Europese migrant	11,7	12,6	18,0
Uren	31,0	31,5	32,2
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	8,8	8,8	9,2
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	22,9	21,5	21,2

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2021-2022.

Bron: POA 2023

TABEL A2. Arbeidsmarktprognoses* (2023-2028) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2021-2022) voor Gelderland (GLD) naar opleidingsniveau

	Basis-onderwijs	Vmbo b/k, mbo1	Vmbo g/t, havo/ vwo-onderbouw	Havo, vwo	Mbo 2	Mbo 3	Mbo 4	Hbo-/wo- bachelor	Hbo-/wo-master, doctor	Totaal
Uitbreidingsvraag (%)	0,2	0,2	0,3	0,1	0,4	0,5	0,3	0,1	0,2	0,2
Vervangingsvraag (%)	9,4	3,0	6,3	2,0	3,1	2,6	3,0	2,7	3,0	3,4
Arbeidsmarktinstroom (%)	13,0	6,4	1,4	0,7	4,0	4,5	3,6	3,8	3,0	4,0
ITKP (GLD)	1,18	1,18	0,83	0,99	1,06	1,1	1,04	1,07	1,02	1,05
Typering ITKP (GLD)	geen	geen	zeer groot	groot	vrijwel geen	vrijwel geen	enige	vrijwel geen	enige	enige
ITKP (NL)	1,22	1,17	0,84	0,98	1,04	1,1	1,04	1,08	1,04	1,05
Typering ITKP (NL)	geen	geen	zeer groot	groot	enige	vrijwel geen	enige	vrijwel geen	enige	enige
Werkenden	48900	92100	87800	125100	63900	82200	202500	279100	173100	1158200
Bruto arbeidsparticipatie (%)	51,1	62,4	65,3	76,6	70,4	74,7	85,2	82,5	85,9	75,7
Werkzaamheid (%)	91,2	97,0	94,0	94,5	97,4	98,0	97,9	97,3	97,2	96,6
Werkloosheid (%)	8,8	3,0	6,0	5,5	2,6	2,0	2,1	2,7	2,8	3,4
Vast werk (%)	61,4	76,7	53,3	50,4	82,8	86,8	87,3	87,3	92,8	79,2
Voltijds (%)	38,3	49,9	28,8	30,6	56,6	48,1	51,7	53,5	60,3	48,7
Uren	25,6	31,5	23,7	25,4	33,5	33,0	33,4	33,2	35,2	31,5
Leeftijd	39,6	45,7	35,9	33,8	45,5	42,2	41,6	41,0	42,9	40,9
Student/scholier (%)	26,2	9,4	38,2	42,2	3,3	2,2	4,7	5,4	1,0	11,9
Vrouw (%)	39	34,8	46,4	49,0	38,4	50,8	47,5	51,8	50,5	47,3
(kind van) niet-Europese migrant (%)	26,3	13,3	12,5	14,5	12,6	12,3	9,6	12,0	10,6	12,6
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	3,8	3,8	3,7	4,8	8,2	8,8	9,9	11,2	13,8	8,8
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	33,9	16,9	43,4	51,1	9,2	10,7	13,7	17,5	13,9	21,5

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2021-2022.

Bron: POA 2023

Arbeidsmarktprognoses Foodvalley 2023-2028

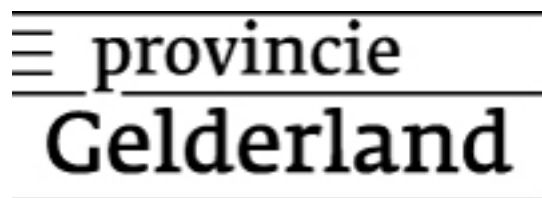
TABEL A3. Arbeidsmarktprognoses* (2023-2028) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2021-2022) voor Nederland (NL) naar opleidingsniveau

	Basisonderwijs	Vmbo-b/k, mbo1	Vmbo-g/t, havo-, vwo-onderbouw	Havo, vwo	Mbo2	Mbo3	Mbo4	Bachelor	Master, doctor	Totaal
Uitbreidingsvraag (%)	0,2	0,2	0,3	0,2	0,4	0,6	0,4	0,2	0,4	0,3
Vervangingsvraag (%)	8,9	3,2	6,2	2,0	3,3	2,7	3,0	2,5	2,5	3,3
Arbeidsmarktinstroom (%)	13,0	6,5	1,4	0,7	3,8	4,5	3,5	3,8	3,0	3,9
ITKP	1,22	1,17	0,84	0,98	1,04	1,10	1,04	1,08	1,04	1,05
Typering ITKP	geen	geen	zeer groot	groot	enige	vrijwel geen	enige	vrijwel geen	enige	enige
Loopbaanperspectief	1,35	1,36	1,46	1,75	1,38	1,33	1,44	1,59	1,69	1,58
Bruto uurloon	15,9	18,7	15,9	20,0	21,5	21,2	23,5	29,0	36,0	25,0
Werkenden	461500	708800	740800	1013600	474800	621400	1582300	2369200	1626400	9642500
Bruto arbeidsparticipatie (%)	50,7	60,2	65,5	75,7	68,7	71,9	84,6	82,7	88,0	75,3
Werkzaamheid (%)	92	96	94	94	97	98	98	97	97	96
Werkloosheid (%)	8	4	6	6	3	2	2	3	3	4
Vast werk (%)	61	76	55	54	84	87	87	87	93	80
Voltijds (%)	44	52	31	36	56	50	52	57	67	52
Uren	26,9	31,7	24,0	26,4	33,8	33,2	33,5	34,0	36,3	32,2
Leeftijd	38,5	45,0	35,9	34,5	45,5	42,5	42,0	41,0	42,2	40,8
Student/scholier (%)	24	10	38	40	3	2	5	5	1	12
Vrouw (%)	39	36	48	46	40	49	48	50	50	47
(kind van) niet-Europese migrant	31	19	18	19	18	18	14	17	16	18
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	4,2	4,9	4,0	5,3	7,5	8,6	9,0	11,9	14,0	9,2
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	29,8	18,4	42,9	49,0	9,6	10,1	14,3	16,9	13,9	21,2

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2021-2022.

Bron: POA 2023

In opdracht van de Provincie Gelderland

Colofon

© Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden veelevoudigd zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de directeur van het ROA.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Maastricht University
School of Business and Economics
secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl
www.roa.nl

Vormgeving
ROA secretariaat, Maastricht

oktober 2024
ISSN: 2667-0488